

בין הזמנים ותפקידו בבניין הרוחני של תלמיד ישיבה

מכתב לתלמידים היקרים
לקראת בין הזמנים

הרב יחזקאל אלישמע בוצ'קו
ראש ישיבת ההסדר היכל אליהו

עריכה: הרב נסים פרידמן

ספריית עץ חיים

ניתן להשיג את החוברת:

ישיבת היכל אליהו

כוכב יעקב 90622, טל' 02-6550500, פקס' 02-9972115

hesder@gmail.com • www.yhe-ky.com

©

כל הזכויות שמורות למחבר - תשפ"ו - 2026

חל איסור לצלם מן הספר למטרות מסחריות.

מותר לצלם לצורך לימוד.

עימוד ועיצוב: אדרת מורגנשטרן

תוכן עניינים

1. מגננה או שליחות? איך נכון להיכנס לבין הזמנים 5
2. רבי יוסי, אליהו הנביא והחורבה - סיפור שמאיר את הדרך 7
3. לא בין הזמנים החריב את הבית - אלא התודעה החריבה את הזמן 9
4. להתפלל בדרך - ולא להסתגר בחורבה 10
5. למה אני פה? כי יש לי שליחות 14
6. איך נערכים לבין הזמנים? לא מגיבים - מתכננים 16
7. איך עושים זאת בפועל? קביעות איתנה 23
8. יותר מדי דרישות - פחות מדי כוח: כך נופלים ליצר 26
9. לא כל יום ישיבה - אבל כל יום עבודת ה' 28
10. בין המילים - בין הזמנים: לא חלל ריק, אלא חלק מהותי 32
11. בין הזמנים - לא הפסקה, אלא המשך 34
12. הזהירות הנדרשת בבין הזמנים 36
13. סיכום 37
14. מנחה על חוף הכינרת - קידוש שם שמים בכל מקום 39
15. הזמן לפעול הגיע - הצטרף לאיל"ת והגשם את השליחות! 41
- מבצע איל"ת - אין יום ללא תורה 42

מגננה או שליחות? איך נכון להיכנס לבין הזמנים

שלום לכם, תלמידי היקרים,
אני פונה אליכם עכשיו, רגע לפני תחילת בין הזמנים, כדי לדבר על הזמן המיוחד הזה שכולנו עומדים להיכנס אליו. זו תקופה שיכולה להיות אתגר לא פשוט, אבל גם הזדמנות אדירה לצמיחה אישית ורוחנית. הרבה פעמים כשמדברים על בין הזמנים, שומעים בעיקר על הקושי - איך לא ליפול? איך לא לאבד את מה שבנינו? השאלה הזו חוזרת על עצמה בכל שנה, והיא מובנת. אבל אני רוצה להציע לכם נקודת מבט חדשה: דווקא השאלה הזאת, "איך לא ניפול?" - היא אולי חלק מהבעיה. למה? כי כשאנחנו חושבים רק איך "להחזיק מעמד", אנחנו נכנסים אוטומטית לראש של מגננה - כאילו אנחנו במצור, תחת איום, רק מחכים להישרדות. מתוך כך נכנס גם פחד: "אני לא אצליח, אני בטח אפול..." הפחד הזה לא רק שלא עוזר - הוא בעצמו מחליש. הציפייה ליפול - מזמינה את הנפילה. זה כמו חייל שנכנס לשדה הקרב רק כדי לא להיפגע - הוא לא באמת נלחם, אלא רק מתגונן - וכך הוא נחלש. כאן, תלמידים אהובים, חשוב מאוד להבין משהו יסודי על החיים

הפנימיים שלנו: אי אפשר לצוות על רגשות. אי אפשר להגיד למישהו: "תאהב!" אם אתה לא מרגיש אהבה, אז אתה לא מרגיש. אי אפשר לומר: "תשמח!" אם אתה עצוב, זה לא מתחלף בלחיצת כפתור. אי אפשר לצוות: "תתרגש, תתלהב..." זה לא עובד ככה. אבל - וזה "אבל" ענק - אפשר להעמיק את ההבנה שלנו, ואפשר לשנות את הפרשנות שלנו למצבים. ואפשר להכניס לתוך הלב רעיונות ומבט חדש - שמתחילים להזיז משהו שם בפנים. וברגע שהתפיסה משתנה - הרגש מתחיל לזוז. הלב מתעורר. התגובה משתנה.

ואני שואל אתכם שאלה אחרת: מה יקרה אם נחליף גישה? מה יקרה אם נבין שבין הזמנים זה לא מקום שצריך רק "לשרוד" - אלא מקום שאפשר לצמוח בו? אם נבין שלא מדובר בבעיה שצריך לנהל, אלא בהזדמנות שצריך לגלות? כדי לענות על זה, נצטרך לסיפור מופלא שמופיע בגמרא - סיפור קטן במילים, אבל ענק במשמעות.

רבי יוסי, אליהו הנביא והחורבה -

סיפור שמאיר את הדרך

רבי יוסי מספר שהוא נכנס להתפלל באחת מחורבות ירושלים, ואליהו הנביא בא ואומר לו: "למה לא התפללת בדרך?" זה לא סתם סיפור. זה מסר עמוק.

כך הוא מספר: "פעם אחת הייתי מהלך בדרך, ונכנסתי לחורבה אחת מחורבות ירושלים להתפלל. בא אליהו הנביא, ושמר לי על הפתח עד שסיימתי תפילתי. אחר כך אמר לי: בני, למה לא התפללת בדרך? אמרתי לו: התייראתי שמא יפסיקוני עובדי דרכים. אמר לי: היה לך להתפלל תפלה קצרה בדרך".

וכאן, תלמידים אהובים, חשוב מאוד לשים לב לפרט שלא ניתן להתעלם ממנו - כשהגמרא בוחרת לתאר שרבי יוסי נכנס דווקא ל"אחת מחורבות ירושלים" - זה לא סתם תיאור גיאוגרפי. לשון זו בגמרא "חורבות ירושלים" מהדהדת מיד באוזן תודעתית של בן תורה: זו לשון של חורבן, לשון של צער על הגלות, לשון של כמיהה לתיקון.

אם לא די בכך, בסיפור הזה משתתף גם אליהו הנביא. וכשאלהו מופיע בגמרא - זה לעולם לא במקרה. אליהו איננו רק "מלאך של חסד" או דמות פלאית. אליהו הוא סמל לבשורת הגאולה.

עליו נאמר (מלאכי ג, כג-כד) "הִנֵּה אֶנֶכִּי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיאָה... וְהָשִׁיב לֵב אֲבוֹת עַל בָּנִים וְלֵב בָּנִים עַל אֲבוֹתָם". הוא שליח של בשורת הגאולה.

אז מה קורה כאן? רבי יוסי נכנס לחורבה - כלומר למקום שמבטא את השבר, את החורבן, את העבר הקשה. הוא עושה זאת כדי לבקש על בניין בית המקדש, ובדיוק שם - מגיע אליהו הנביא.

המפגש הזה בין המקום החרב, לבין מי שמבשר את תיקונו - איננו מקרי. הוא בא לומר לרבי יוסי מסר ייחודי הנוגע לתיקון ולגאולה, וזה בדיוק המסר שנוגע לנו.

לא בין הזמנים החריב את הבית - אלא התודעה החריבה את הזמן

בהקשר זה - שמעתי פעם משפט שצרם לי מאוד, ואף נחרת בי כמשהו שדורש תיקון: **"אם לא היה בין הזמנים - לא היה בין המצרים"**. הכוונה במשפט זה היא, שבין הזמנים - התקופה שבה בני ישיבות יוצאים מהשגרה הרוחנית הצמודה - הוא המקור לכל הירידות. זו התקופה שבה "הכול מתחיל להתפרק", תפילות שלא בזמן, הפסד מניין, טיולים שלא תמיד יודעים איך ייגמרו, ירידה בלימוד, התרופפות בגדרי צניעות - ואם כן, זהו השורש של החורבן הרוחני, של "בין המצרים".

אבל אני רוצה לחלוק על עצם הכיוון. אני מבין את הדאגה - היא נובעת מאכפתיות אמיתית. יחד עם זאת, הגישה הזו משקפת תודעת חורבן שמקדימה את עצמה. אני טוען שההפך הוא הנכון: לא "בין הזמנים" הוא שגורם לבין המצרים, אלא דווקא **"בין הזמנים" יכול להיות המפתח לביטול בין המצרים ולתיקון אמיתי**. דווקא בזמנים אלו יש פוטנציאל לקדם את המקדש ולקרב את הגאולה.

להתפלל בדרך - ולא להסתגר בחורבה

מניין לי זאת? מרבי יוסי, שנכנס להתפלל באחת מחורבות ירושלים. כניסה זו היא ביטוי לגישה שלו. הוא סבר שעל מנת להביא את הגאולה, יש להיכנס פנימה, להתבודד מהרחוב. ובמושגים שלנו, לא לעזוב את הישיבה אפילו בשבתות חופשה, ובין הזמנים, ואפילו במשך כל החיים, לשבת בכולל, כל ימיו, להתרכז בלימוד בלבד, בלי לעסוק בדברים אחרים. אל תתגייס לצבא, אל תצא לעבודה, תישאר בכולל כל ימך, כך הייתה תפיסתו - הגאולה תגיע דרך הסתגרות פנימית.

אבל אליהו הנביא - שהוא שליח הגאולה ומי שתפקידו לבשרה - משיב אחרת. לא "אמן" ולא "אשריך", גם לא הצטרפות לבכיו של רבי יוסי על חורבן הבית. במקום זאת, הוא פונה בשאלה שנראית פשוטה להפליא - אך טומנת בחובה מסר עמוק: "מפני מה נכנסת לחורבה זו?"

וכששומע את תשובתו של רבי יוסי - "כדי להתפלל" - אליהו מגיב בתמיהה שמפתיעה כל קורא: "היה לך להתפלל בדרך!" באמת? להתפלל באמצע הדרך? הרי כל מי שאי פעם ניסה להתפלל מחוץ לבית הכנסת, יודע עד כמה קשה לשמור על כוונה במקום פתוח. הפיזור המחשבתי, רעשי הסביבה, העוברים והשבים - כל אלה מקשים מאוד על תפילה כראוי. והחשש -

שמישהו יעבור, ויקטע אותך... הרי כל הסיבות שבעולם מצדיקות לכאורה תפילה במקום שקט, מוסתר - כמו חורבה. אבל כאן בדיוק טמון המסר.

"להתפלל בדרך" - במילים שלנו: **לצאת אל בין הזמנים**. הסתגרות - היא תוצאה של תודעת חורבן. תודעה שהתקבעה מאז חורבן הבית, שמאז שהשכינה נסתרה, אין לה עוד מקום אלא בד' אמות של הלכה - בבית המדרש, בשיבה. אבל אם אתה באמת שואף לבניין המקדש - אתה צריך "להתפלל בדרך". לא עוד הסתגרות, אלא יציאה. לא עוד בריחה מהאתגרים של החוץ - אלא להאיר אור השם בתוכם.

וזו הסיבה שבכל שנה, אחרי שיא רוחני - מגיע בין הזמנים. אחרי יום כיפור - בין הזמנים של תשרי. אחרי פורים - בין הזמנים של פסח. אחרי הכמיהה למקדש בשלושת השבועות - בין הזמנים של חודש אב.

למה זה כך? כי לא סיימת את העבודה שלך בבית המדרש - אלא אתה רק מתחיל את תרגומה למציאות. כל התקופה של הלימוד, התפילה, העלייה - באה לידי שלמות רק כשאתה יוצא לדרך, ומביא את האור שצברת - החוצה.

נכון הדבר, שדווקא אז עולה השאלה: "איך לא ניפול בבין הזמנים?" אך כפי שלמדנו, זו שאלה שגויה במהותה, המקבעת תודעת מגננה. היא דומה לשאלתו של רבי יוסי - "איך אפשר להתפלל בדרך?" ואלהו עונה לו - ואותנו הוא מלמד: לא הנסיגה היא הדרך. לא ההסתגרות. אלא ההקרנה. לא לברוח - אלא להאיר.

ולכן שאל אותו: "מפני מה נכנסת לחורבה זו?" איזו מטרה תשיג בהסתגרות? למה לא ביקשת להפוך את הדרך עצמה למקום

השראת שכינה?

ורבי יוסי משיב לו ביושר: "מתיירא הייתי שמא יפסיקוני עוברי דרכים".

וכאן נכנס ביאורו העמוק של הבן איש חי (בן יהודע, ברכות ג, א), שמחלק בין שני סוגי הולכים, וכך הוא כותב:

"יש להקשות, למה האריך לספר שהייתי מהלך בדרך ונכנסתי לחורבה אחת מחורבות ירושלים, ולא אמר בקצור שנכנסתי לחורבה אחת מחורבות ירושלים להתפלל... ונראה לי בס"ד דיש שתי בחינות: האחד נקרא 'עוברי דרכים', שכל מטרת לבו רק לבוא ולהגיע למחוז חפצו, ובדרך הוא רץ עדי יגיע למקומו. והשני נקרא 'הולכי דרכים', והיינו שיודע שבכל מקום אשר תדרוך כף רגלו - הנה ה' מכין מצעדיו, למען יתקן שם איזה ניצוץ קדוש השייך לנשמתו".

אלו הם שני סוגי ההולכים:

❖ **"עוברי דרכים"** - אנשים שממהרים ממקום למקום, והדרך עצמה כלל לא מעניינת אותם. הם לא שמים לב מה קורה סביבם, בלי אמונה בהשגחה פרטית, בלי מודעות.

❖ **"הולכי דרכים"** - צדיקים שמבינים שכל מקום שהם מגיעים אליו הוא חלק מהשגחת ה', ושהם שלוחים לתקן איזה מצב רוחני באותם מקומות.

רבי יוסי אומר: מ"מהלכי דרכים" - אני לא מפחד. אני מפחד מה"עוברים" - מההמון שלא יבין אותי, שיקטע אותי, שיפריע לי בעבודת השם.

אבל אליהו משיב לו - ובדרכו, מלמד גם אותנו: דווקא כשאתה מתפלל בדרך - כשאתה מוכן לצאת מהחממה של בית המדרש ולהשפיע באמונה, דווקא אז אתה בונה את הגאולה.

למה אני פה? כי יש לי שליחות

הבחנה זו מאירה באור חדש את שאלתו של אליהו - ואת תשובתו של רבי יוסי. אליהו הנביא רמז לו: אם אתה "מהולכי דרכים", כפי שאתה מצהיר "מהלך בדרך הייתי", לא רק מותר, אלא **ראוי** שתתפלל בדרך. כי זו לא סתם דרך - אלא מסלול של שליחות. וכאשר מתפללים **בדרך**, משפיעים, מתקנים, מגלים שכינה גם מחוץ לכותלי בית המדרש.

עלינו לאחוז בגישה זו שאליהו הנביא מבקש לנטוע בליבו של רבי יוסי - ולהשתדל להיות "הולכי דרכים", לא "עוברי דרכים". כלומר, לא כאלה שממהרים רק להגיע למחוז חפצם, אלא כאלה שמודעים לכך שבכל תחנה בדרך, גם מחוץ לכותלי בית המדרש, יש שליחות, תפקיד ותיקון.

כך ביאר הבן איש חי בלשונו:

בכל מקום אשר תדרוך כף רגלו, הנה השם מכין מצעדיו, למען יתקן שם איזה ניצוץ קדוש השייך לנשמתו, וזה עיקר מהלכו, רק ששם לו השם יתברך סיבה למחוז חפצו, למען יסע דרך הילוכו בכל המקומות, עדי יגיע שמה, ולזה אמר, (תהלים לז, כג) **מִה' מַצְעָדִי גִבֹּר כּוֹנֵנוּ**.

כלומר, עצם העובדה שאתה נמצא במקום מסוים - איננה מקרה.

זו קריאה מאת השם לנצל הזדמנות זו, לרומם את המצב הרוחני שלך ושל אחרים, דווקא באותו מקום.

וכאן אנחנו מתקדמים עוד צעד. אם כל מקום שאני מגיע אליו נושא בתוכו ניצוץ שקשור לנשמתו - זה לא מקרה. זה חלק ממסע מדויק ומכוון. זו תובנה עמוקה שאפשר למצוא כבר במסע בני ישראל במדבר (במדבר ט, יח): "עַל פִּי ה' יִסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְעַל פִּי ה' יִחַנו". לא רק מיקום המחנה היה לפי השגחה - גם התנועה, המסע עצמו. לפעמים חנו במקום שנראה חסר תועלת, לפעמים זזו אחרי לילה אחד - ובכל זאת, הכול היה על פי ה'.

זה לא סיפור היסטורי בלבד. זה דפוס חיים: כל תחנה שלך - פיזית או רוחנית - היא שליחות. כל מקום שאתה נמצא בו, לא משנה כמה הוא נראה 'חילוני', 'ריק', או 'לא תורני' - אתה שם בשליחות, כי ה' רצה שתהיה שם עכשיו.

איך נערכים לבין הזמנים? לא מגיבים

- מתכננים

מכאן המעבר הברור: אם אתה יודע שאתה נשלח לתחנה מסוימת - תבוא מוכן. אל תגיע סתם. קבע לעצמך יעדים, תכנן, תכין את הנשק הרוחני שלך. כי גם במסע - ואולי בעיקר בו - אפשר לבנות מקדש קטן בכל תחנה.

ובבין הזמנים, אם נקלעת למפגש משפחתי, או לכל מאורע אחר, אל תבוא מתוך תחושת ירידה, לחץ או גישה של מגננה - "מה יהיה? אולי אפול?" אדרבה! תאמר לעצמך: דווקא כאן שלח אותי הקב"ה. דווקא כאן נמצא אותו ניצוץ רוחני, שמחכה לי שאזהה אותו, שאגלה אור, שאפעל טוב, שאאיר.

העולם עדיין לא מתוקן, והראייה, בית המקדש עדיין לא נבנה. עדיין לא הגענו לתיקון השלם. כל עוד יש חורבן - סימן שיש עוד מה לתקן. ומכיוון שכך, כל מקום שאתה מגיע אליו - הוא מקום שמחכה לתיקון, למשימה שלך.

זו לא מליצה. אין דבר מקרי, אם הגעת למקום מסוים - בית, חנות, אוטובוס, טיול, מפגש חברים, ביקור משפחתי - הרי זה מפני שיש ניצוץ קדוש שממתין לך שם, שאתה הוא זה שתפקידו לזקקו ולרוממו.

והתיקון הזה? הוא יכול להיות חיוך, מילה טובה, ברכה בכוונה, ויתור קטן, לימוד קצר, הימנעות מלשון הרע, דיבור של חזק, מחשבה של טהרה או תפילה מעומק הלב. כל פעולה - קטנה ככל שתראה - עשויה להיות בדיוק מה שהיה דרוש כדי להשלים את אותו ניצוץ שהיה חסר.

ולכן, במקום לשאול "איך שורדים את בין הזמנים?" - שאל: "מה המשימה שלי כאן?"

ואכן, תודעת שליחות זו אינה מוגבלת לבין הזמנים בלבד, אלא נוגעת לכל החיים. כל מקום אליו אתה מגיע - הוא לא סתם נקודת עצירה אקראית. יש סיבה שהגעת דווקא לשם. יש תיקון המוטל עליך, גם אם אינך יודע לזהותו. האדם אולי חושב שהוא הולך למקום מסוים כדי לטפל בענייניו, אך האמת היא שהקב"ה שולח אותו כדי לתקן באותו מקום ניצוץ קדוש השייך לנשמתו. כך נראים חיים של יהודי שמכיר שהשכינה מלווה אותו בכל מקום. אין הליכה סתמית, אין פנייה מיותרת, אלא הכל מהלך מתוכנן מלמעלה, כדי שיזכה לתקן, ולרומם. כשחיים כך, כל מפגש הופך לשליחות. כל מקום הופך למקדש קטן. וזוהי עבודת "הולכי דרכים" - לא לברוח מהעולם כדי להישאר קדוש, אלא להכניס את הקודש אל תוך המציאות עצמה.

וכאן בדיוק מגיעה הבחירה הפנימית שלנו - איך לגשת אל המציאות. אם אדם חי בתודעה של שליחות, של תיקון, של משימה - אז גם כשהוא יוצא מבית המדרש, הוא מחשיב עצמו "הולך בדרך", וממשיך את עבודתו הרוחנית. אבל אם אדם ניגש אל בין הזמנים בתודעה של פחד - "מי יודע איזה יצר הרע יתקוף אותי? מה יקרה אם אפול?" - הוא נכנס אוטומטית למגננה.

זו בדיוק הטעות הקלאסית: להתבצר. להסתגר. לחשוב שהעולם בחוץ הוא כולו אויב, ורק צריך להחזיק מעמד. זו גישה שמנציחה את החורבן - לא מתקנת אותו. אפשר לדמות זאת לשמחת תורה (7 באוקטובר). זו הסיבה שהמערך הביטחוני כשל. אם כל הזמן חושבים רק איך לספוג, ומחכים לראות "איזה טיל" ייפול עלינו, במקום איך להוביל, בסוף, באמת הכל נחרב. ומה למדנו מאירועי שמחת תורה? לא מחכים שהטיל ייפול. יוצאים ומתקיפים את הגרעין! לא מחכים שיצר הרע יפתיע אותך - אתה יוצא אליו חמוש, מכוון, מוכן עם "כדור בקנה". זיהית חולשה? מצאת מקום חשוך? בדיוק שם אתה מאיר. בדיוק שם אתה פועל. כי אתה לא במגנה - אתה במהלך של תיקון. זו תודעה אחרת לגמרי. אתה לא קורבן, אתה שליח. לא מחכה להפסיד - אלא מתכנן לנצח.

אם נביט על בין הזמנים דרך שאלת המגנה: "איך לא ליפול?" כבר איבדנו את המערכה. עצם השאלה הזו נובעת מתודעת חולשה. אתה מניח מראש שכל מה שנותר לך הוא "לשרוד", אבל זו לא דרכה של תורה, ולא דרכו של יהודי. כי האמת היא - שההגנה הכי טובה היא ההתקפה. וכמו בצבא: מי שנכנס למערכה מתוך מגנה, נגרר - ומפסיד. אבל מי שנכנס עם יוזמה הוא זה שמוביל, הוא זה שמנצח.

אל תשאל "איך לא אפול בבין הזמנים?" - שאל: "איזו מדרגה רוחנית אני הולך לרכוש בתקופה זו?" כי יש מדרגות שאפשר להשיג רק בבין הזמנים. ולמה? כי בשיבה - אתה בחממה. סביבה מוגנת, עוטפת. וזו מתנה נפלאה. אבל זו לא תכלית הבריאה.

אם זו הייתה תכלית הבריאה - היה נבחר "חנוך" להיות אבי

האומה. אבל רק אברהם אבינו נבחר להיות אבי האומה, כפי שפירש ה'חתם סופר' (ראה מאמר פיתוחי חותם, בהקדמה לשו"ת חלק יורה דעה).

חנוך היה צדיק נשגב, עליו נאמר (בראשית ה, כד): "ויתהלך חנוך את האלוקים, ואיננו כי לקח אותו אלוקים". דבקותו בה' הייתה כה עזה, עד ש-כדברי ה'חתם סופר' - "נתפרדה החבילה": גופו חדל לתפקד כבשר ודם, ונשמתו התעלתה להיות ככוכב שבמרום. הוא הפך למעין מלאך, נבדל מן העולם הזה. אבל כאן בדיוק טמונה הבעיה. הוא היה מנותק מהעולם, ולא השפיע על בני דורו. הוא לא הצליח לתקן את סביבתו - וכך, הלכה האנושות והדרדרה, עד שנחרץ דינה במי המבול.

אברהם אבינו הסתכל על דרכו של חנוך - והבין: זו אינה דרכה של תורה, וזו אינה מגמת הבריאה. הקב"ה איננו מבקש עוד מלאך בשמים. הוא מחפש אדם קדוש בארץ, אדם שחי בתוך המציאות, נאבק, מתמודד, ודווקא משם מעלה את עצמו ואת סביבתו. לכן אברהם לא ברח מן החברה. הוא פתח אוהל - מארבע רוחות - כדי להזמין ולהשפיע, לקרב ולבנות.

על כן בחר בו הקב"ה ואמר (בראשית יח, יט): "כִּי יִדְעֵתִיו לְמַעַן אֲשֶׁר יֵצְוָה אֶת-בְּנָיו וְאֶת-בֵּיתוֹ אַחֲרָיו". זהו האדם שאני מחפש, לא מי שמתעלה לבדו - אלא מי שמעביר את הדרך, מי שמחנך, ומשפיע. על כן נאמר בו גם (שם יב, ה) "וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרֶן". לא רק הוא האמין, אלא גם פעל להפיץ את האמונה בקרב הבריות. הוא עשה נפשות, והפך למגדלור שמאיר את העולם כולו.

וכאן עומדת לפנינו הקריאה של בין הזמנים. לא לברוח. לא להסתגר. לא "להתהלך את האלוקים" במובן של היעלמות מן

המציאות, אלא להתהלך בתוך הדרכים, להאיר, להרים, להשפיע - להפוך כל מקום, גם הרחוק והפשוט ביותר, להזדמנות של תיקון ואור.

יש דמויות מסוימות שלא תפגוש כלל במהלך הזמן שלך בישיבה - כמו אחיך הקטן, או בן דוד רחוק, או חבר ילדות שלא נמצא עוד במסגרת תורנית. המפגש איתם מתרחש רק בבין הזמנים. ולכן, במקום לשאול "איך אני שורד את בין הזמנים?", הגיע הזמן לשנות תודעה - ולשאול: "את מי אני הולך לחזק?" זו תודעה אחרת לגמרי. לא תודעת מגננה - אלא תודעת שליחות. לא "איך אני שורד חברים בעייתיים", אלא "מי עומד להינצל בזכותי".

תעשה רשימה. ממש כך. את מי אני הולך לפגוש? את מי אני יכול להאיר? למי אני יכול להכניס טיפה של אור? תרים טלפונים. תיזום. תתכנן. ופתאום - יתחילו לחשוש ממך (במובן הטוב) - "מה הוא רוצה? אולי חברותא? אולי יש לו איזה דבר תורה להכניס לי?" אתה מזמין לעל האש - ומישהו אומר בלב: "רגע, אולי הוא מביא גם רב?" כי בין הזמנים, זה הזמן שבו לא אתה שורד - אלא אחרים ניצלים בזכותך.

על פי האמור, אני רוצה להסביר גם את תשובתו של אליהו הנביא לרבי יוסי - "היה לך להתפלל תפילה קצרה". על פי מה שראינו בבן איש חי (בן יהודע) - ניתן להוסיף ולחדש כאן יסוד מעשי ונפלא: לפעמים, כדי לחזק אחרים, עליך לצאת מאזור הנוחות, ולהתפלל דווקא ב"דרך" - לא רק במובן הפיזי, אלא במובן הרוחני-שליחי: לפגוש אנשים שלא בדיוק כמוך, ולהאיר בהם אור. ואף אם הדבר גוזל מזמנך הרוחני, עליך "להתפלל תפילה קצרה", כדי להקדיש את הזמן לטובת האחרים. ואיך עושים את זה בלי להיבלע, בלי להיסחף? אפשר ללמוד זאת

מחסידי חב"ד, שנמצאים בפינות רחוקות של העולם, הרחק מכל מרכז תורני, אבל נשאים חזקים באמונה, בלימוד, ובשליחות. ומה הסוד שלהם? תודעת שליחות. הם לא שואלים "איך אני שורד?" אלא "איך אני משפיע?"

הדבר דומה לכלל ההלכתי "אידי דטריד למפלט - לא בלע" (ראה הלכות מליחה בשולחן ערוך, יורה דעה, סימן ע, סעיף א וסעיף ו ועוד), ובתרגום: כשחתיכת בשר עסוקה בפליטה מתוכה, היא אינה בולעת איסור לתוכה. וכך עלינו לנהוג בבין הזמנים, במקום להיות מושפעים מהעולם, אנחנו משפיעים עליו. והרצון לחזק אחרים, תשמור על העוצמה הרוחנית שלנו, כי אם השליחות בוערת בלבך, אתה מוגן.

זו התשובה להצהרה שהצהיר אותו רב: "אם לא היה בין הזמנים - לא היה בין המצרים". אבל אנו משיבים: לא ולא! להפך. בין הזמנים איננו מקור החורבן - אלא דווקא מפתח התיקון. כשאדם יוצא לדרך מתוך שליחות, מתוך רצון להשפיע ולא להיגרר, הוא נשמר, והוא אף מתקן, ומבטל את החורבן. לא בין הזמנים גרם לבין המצרים, אלא בזכות בין הזמנים - יבוא בניין המקדש.

לפני חורבן בית המקדש, הייתה ביהדות תפיסה כללית, שיש אחדות בין עולם הרוח ובין עולם החומר, העולם היה "אחדותי". הקודש והחול לא היו עולמות נפרדים. בבית המקדש שחטו קרבנות - כן, היה שם "על האש", הייתה שם שירה, לויים שרו וניגנו, הייתה קטורת ובושם, ריח מאד נעים, והכול היה "עבודת ה'". לא פחדו שהעיסוק בגשמיות יוריד את האדם, כי הכול היה מחובר - גם הבשר, גם הצלילים, גם הריח - כולם שירתו את הקודש, וגרמו להתעלות. אבל אחרי החורבן, משהו בתודעה

התבלבל. התחילו לחשוב שרוחניות זה רק בישיבה, בבית המדרש, וכל השאר - מסוכן. זו תודעת גלות. והיא מובילה למחשבה ש"בין הזמנים" זה איום - כי יוצאים מהישיבה. אבל אני רוצה לומר לכם: בין הזמנים הוא לא הבעיה - הוא ההזדמנות. אם תיגשו אליו מתוך מטרת שליחות, ברצון לתקן, להשפיע, להתחבר - הוא יכול להיות המפתח לביטול בין המצרים, ולבניין המקדש באמת.

איך עושים זאת בפועל? קביעות

איתנה

לאחר שהבנו שתכלית עבודת ה' אינה מוגבלת לכותלי הישיבה, אלא מתבטאת בכל שלב בחיים - בבית, בצבא, בטיול או בעזרה בבית - הגיע הזמן לשאול: איך מיישמים את זה? איך בונים "בין הזמנים" כזה שממנו יוצאים מחוזקים, ולא מתפוררים? לשם כך ננסה להציע גישה מעשית, וכלים פשוטים שיכולים להפוך את הימים הבאים לזמן של קומה חדשה בעבודת ה'.

אחד הכללים החשובים לכל בן תורה הוא להבין: ההגנה הכי טובה - היא התקפה. כשאדם יוזם, מתכנן, בונה סדר יום - הוא מכניס אורח חיים של שליטה רוחנית, ולא נסחף אחר נסיבות. לכן, עלינו לנקוט ביוזמה לקראת בין הזמנים. לא לחכות "לראות איך נסתדר", אלא לתכנן מראש: לקבוע לעצמנו מתי נקום, מתי נבוא לתפילה, מתי נלמד, ואיפה. להיכנס לזמן הזה עם מפת דרכים ברורה - ולא לזרום ולהתגלגל.

אחת ההמלצות היפות לכך היא מה שמכונה "שיטת הסנדוויץ'ים", כך היה נוהג גיסי, הרב אריאל, לומר: קח סנדוויץ' או מאכל קל - לא בשביל הפינוק, אלא כדי שתוכל להישאר אחרי התפילה בבית הכנסת ולהמשיך ללמוד. זו עצה פשוטה

ומעשית שמניבה פירות. במקום ללכת הביתה ולהתפזר - אתה כבר מתיישב ללמוד. הסנדוויץ' מוכן, הזמן שקט, והלב ערני. זו לא המלצה טכנית - זו תפיסת עולם: במקום לשמור על מה שהיה - תבנה משהו חדש.

הצעד המעשי והחשוב ביותר הוא - קביעת עיתים לתורה. אפילו אם מדובר בעשרים דקות בלבד, כשזה קבוע, זה הופך ליסוד. אל תחכה להזדמנות שתבוא, צור אותה בעצמך.

לשם כך, הישיבה מקיימת את התוכנית המרוממת "איל"ת - אין יום ללא תורה". תוכנית זו נועדה לחזק את הקשר היומיומי שלנו לתורה, להעמיק את המסירות וההשקעה בלימוד, ולהטמיע בלב כל אחד ואחד מאתנו את ההבנה - שאין יום בחיינו שבו אנו פוסחים על לימוד התורה.

האמת הפשוטה היא: בין אם אתם בישיבה ובין אם אתם בבין הזמנים, בבית או בצבא - התורה צריכה להיות חלק בלתי נפרד מהיום שלכם. זו לא מטלה נוספת, אלא נשמה שנושמת בנו. מי שמתחייב ללמוד כל יום, אפילו שעה אחת, מחזק את עצמו מאד.

וזה לא תחביב, זו הלכה מחייבת. כך פסק השולחן ערוך (אורח חיים קנה, א) "אחר שיצא מבית הכנסת ילך לבית המדרש ויקבע עת ללמוד, וצריך שאותו עת יהיה קבוע שלא יעבירונו אף אם הוא סבור להרויח הרבה".

התוכנית "איל"ת" מזמינה כל אחד לכתוב לעצמו תוכנית לימוד יומית קבועה, ממש כמו חתימה על התחייבות פנימית. זהו לא נדר, אלא הסכמה מודעת להעניק את הזמן לתורה, בכל יום ויום. זה יכול להיות עמוד יומי בגמרא, פרק במשנה, או לימוד הלכות מעשיות הנוגעות לתפילה, שבת, כשרות, נטילת ידיים ועוד.

ספרי מוסר כמו "מסילת ישרים", "חובת הלבבות". או גם פרקי תנ"ך, כל אחד לפי כוחו.

אחדים שאלו אותי: אם כבר החלטתי שאני לומד כל יום תורה – מדוע עליי לכתוב זאת? מה מוסיפה הכתיבה על החלטה פנימית בלב? התשובה היא שדווקא הכתיבה תביא את ההחלטה לכלל מעשה, ותסייע בהתמודדות מול היצר המתוחכם.

נמשיל זאת במשל מעורר מחשבה: בחור עומד לצאת לבין הזמנים. הוא מתרגש, אורז את חפציו, מתכנן את הימים הקרובים. אך באותה שעה ממש, בשמים מתכנסת "ישיבת ועדה" – הקב"ה, השטן, וכל פמליה של מעלה. השטן מבקש רשות: "אני רוצה לנסות להפיל את הבחור הזה. נראה לי שהוא רפוי, לא מתוכנן, קל לשבירה". הקב"ה עונה לו: "לא, לא. הבחור הזה כבר הכין תוכנית. יש לו עמוד יומי, יש לו קביעות, הוא כתב, חתם, התחייב. הוא לא ייפול בקלות". זהו המסר: כשיש תוכנית כתובה – יש בסיס. כשאינן – השטן מריח את החולשה ונכנס.

מה עומד מאחורי הסירוב של אנשים לכתוב את תוכניתם? פעמים רבות זו תחושת פחד פנימית. האדם אומר לעצמו: "אם אכתוב, אני אהיה מחויב. ואם לא אעמוד בזה – ארגיש רע עם עצמי". זהו פחד מהתחייבות. אך לאמיתו של דבר, הפחד הזה הוא בעצמו חלק ממנגנון ההתחמקות של יצר הרע. דווקא הכתיבה נותנת לאדם גב. כשהוא כותב – הוא לא רק חושב אלא גם בונה יסוד. הוא זוכר מה קבע, יש לו למה לשוב, הוא יכול להחזיק את עצמו גם ברגעים חלשים. ולכן כתיבה היא לא רק המלצה טכנית – היא חלק מעבודת הנפש.

יותר מדי דרישות - פחות מדי כוח: כך

נופלים ליצר

כעת צריך לדעת משהו חשוב מאוד. לפעמים, מתוך רצון עז להתקדם ולהצליח בלימוד, אנחנו מציבים לעצמנו רף גבוה מדי - שמונה שעות לימוד ביום, או משהו דומה - וזה נראה לנו דבר מושלם, אידיאלי.

אבל תחשבו רגע - אתם בתוך הישיבה, במזגן, בחממה רוחנית, הכל מוכן ונוח, וכשמתכננים את ימי בין הזמנים, חושבים שאפשר להגיע ליעדים גדולים. אבל אז אתם יוצאים הביתה, ללחצים, להפרעות, ולומדים רק שעה אחת. ואחרי הלימוד שבים עם תחושת נפילה, ייאוש, תסכול "למדתי רק שעה, נפלתי, לא הצלחתי".

זהו רגע מסוכן בעבודת ה' - רגע של נפילה פנימית. רגע שבו האדם מציב לעצמו רף גבוה מדי, לא מצליח לעמוד בו - ומרגיש שכולו כישלון גדול. הרגע הזה - הוא המגרש של יצר הרע.

אתם יודעים, יצר הרע לא פונה אל בני ישיבה באמירה: "בוא נעשה עבירה". הוא יודע שזה לא עובד. אתם לא מהסוג הזה. אז מה הוא כן עושה? הוא בא עם תחכום. הוא שותל תחושה כאילו אתה צריך ללמוד כל רגע. ואם לא למדת - אתה לא שווה, אתה

לא בן תורה אמיתי, רציני. וברגע שאתה מאמין שאתה לא שווה - משם הדרך קצרה לכל עבירה.

כך בדיוק פועל יצר הרע, הוא לא ישר "מפיל את הבניין", הוא קודם מוריד את מערכות ההגנה. הדבר דומה לפעולת צה"ל, כשהוא נערך לתקיפה משמעותית באיראן, הוא לא תקף מיד את המטרה המרכזית. לפני חצי שנה בערך, הוא הקדים ושיתק את מערכות ההגנה של האויב - המכ"מים, ההתרעה, ההגנה האווירית. רק אחר כך באה המכה האמיתית.

ובאופן דומה, יצר הרע אינו מכוון ישר ל"גרעין" - הוא קודם פוגע לך במצב הרוח, מערער את תחושת הערך העצמי, מפיל את הביטחון הרוחני, וגורם לך לחשוב ש"כל עוד אתה לא מושלם - אתה לא שייך בכלל".

אבל זה שקר. מערכות ההגנה שלנו - הן המצב הנפשי שלנו. כשאדם שמח במצבו, ושלם עם עצמו, קשה מאוד להפיל אותו. אבל כשאדם מיואש, עצוב, או מרגיש שאיבד את המעמד שלו כבן תורה, הרבה יותר קל לחדור פנימה ולהשפיע לרעה.

לכן, עיקר עבודתנו היא לשמור על מערכות ההגנה. לדעת שגם שעה אחת של לימוד - זו הצלחה. שגם אם לא הספקת מה שתכננת - זה בכלל לא כישלון. אתה שווה - גם כשאתה מתמודד. המלחמה האמיתית היא לא רק בשאלה אם למדת - אלא בשאלה איך הרגשת עם עצמך כשלא הספקת ללמוד כפי שרצית.

ושם - נמדד בן תורה אמיתי.

לא כל יום ישיבה - אבל כל יום עבודת

ה'

אחת הטעויות הנפוצות - ובוודאי המסוכנות - היא שבן תורה שופט את עצמו בבית, בבין הזמנים או בצבא, לפי הרף של הישיבה. כאילו מחויבים תמיד להיות באותו קצב, באותו עומק, באותה מגמת לימוד מהבוקר עד הלילה, כמו בבית המדרש. וברגע שאינך עומד בזה - אתה מתחיל להרגיש ירידה, אכזבה, אולי תחושת כישלון. ומהר מאוד מגיעים משם לחלישות הדעת, ולפעמים גם לירידה ממשית.

אבל האמת, תלמידי היקרים, הפוכה בתכלית. עבודת ה' משתנה. כן - משתנה. היא מתחלפת לפי המקום, הזמן, והתפקיד שהקדוש ברוך הוא מפקיד בידינו. לפעמים תפקידנו להתמיד בלימוד, ולעסוק בסוגיות בעומק בעיון, ולפעמים עלינו לשטוף כלים בבית ולעזור לאמא. לפעמים התפילה באטיות ובכוונה במניין של ישיבה, ולפעמים - עלינו למצוא רגע של תפילה בין תורנות שמירה לבדיקת ציוד. לפעמים זו חברותא סוערת עם רש"י ותוספות, ולפעמים זו תשומת לב לחבר שמרגיש קצת לבד. בכל זמן ובכל מקום - ה' מחפש אותך. לא את הדמות שהיית בישיבה, אלא את הנשמה שאתה עכשיו.

אתמול שוחחתי עם אחד האברכים שלנו, שנמצא כבר תקופה בשירות בצה"ל. אברך תלמיד חכם, ירא שמים, באמת בן תורה בכל רמ"ח ושס"ה. שאלתי אותו – נו, מה שלומך? איך הולך שם? הוא ענה לי: בסדר... תכננתי ללמוד הרבה יותר. חשבתי שאצליח לשמור על קצב דומה לזה שבישיבה. אבל בפועל – אני לא מצליח. ושמעתי בקול שלו – איזו עצבות דקה, ותחושת החמצה. אמרתי לו: "רגע, למה אתה עצוב? תתבונן איפה אתה נמצא. אתה מגן בגופך על עם ישראל. אתה שליח ציבור ממש. כל רגע שלך הוא מצווה. אתה מקריב מהנוחות הפרטית בשביל הכלל. מה העצבות?" והוא ענה, כמעט בלחישת: "תכננתי ללמוד יותר..." ובאותו רגע הבנתי – מי שתכנן לו את התכנון הזה, היה יצר הרע.

יצר הרע אינו צועק "עזוב מצוות, עזוב תורה". לא. הוא מתוחכם, עם חליפה וזקן, ומלביש עליך דרישות של שלמות. הוא יודע שאתה שואף לגדלות, אז הוא אומר לך – אם אתה כבר בצבא, תראה איך אתה עושה מזה מדרגה. תלמד כמה שעות ביום, אל תוותר לעצמך! ואז, כשאתה לא עומד בזה – הוא מכה. מכניס תחושת כישלון, החמצה, עצבות.

צריכים לזהות מלחמה זו, כי המלחמה האמיתית היא לא מול הקושי בלימוד – אלא מול הדרישה הלא מציאותית להיות כמו שאתה בישיבה, גם כשאתה בכלל לא שם. עבודת ה' שלך בצבא – היא אחרת. היא מורכבת מתפילה קצרה בין שמירות, מהקפדה על צניעות גם כשקשה, מהתעקשות על לימוד של כמה דקות ביום, דווקא כשאתה עייף ומוקף רעש. והדקות האלו – הן יקרות פי כמה.

כך כותב הרמח"ל במסילת ישרים (פרק כו):

כי דרך החסידות הראוי למי שתורתו אומנתו - אינו דרך החסידות הראוי למי שצריך להשכיר עצמו למלאכת חברו... וכן כל שאר הפרטים אשר בעסקי האדם בעולם, כל אחד ואחד לפי מה שהוא ראוי לו דרכי החסידות... וכבר יכול להיות חסיד גמור איש אשר לא יפסוק מפיו הלימוד - כמו מי שמפני צורכו הוא בעל מלאכה פחותה.

אדם שלומד כל היום - וחייל שמקדיש חמש דקות לתורה - שניהם יכולים לעמוד לפני ה' באותה מדרגת חסידות, אם שניהם עובדים את ה' במקום שנועד להם, מתוך מסירות ובאמונה. התחושה הזו, של פספוס או החמצה, נובעת מאותה תפיסה שגויה עליה דברנו בהתחלה, שהתכלית היא הסתגרות בבית המדרש, ושבין הזמנים, או הצבא, הם פשרות הכרחיות. צריך לדעת: זו לא ההדרכה האמיתית של התורה. ההדרכה האמיתית היא - שכל אדם, במקום שבו הוא נמצא, יש לו את עבודת השם הראויה לו. לא כולם נמדדים באותו קנה מידה. אז מה הבעיה? שאתה נמצא עכשיו בבית - בבין הזמנים - אבל מנסה לשפוט את עצמך לפי מדרגת החסידות שהייתה לך בבית המדרש. וזו טעות יסודית. מה שנדרש ממך בעבודת ה' בבית - זה לא מה שנדרש ממך כשאתה יושב כל היום בישיבה. אלו סוגים שונים של עבודת ה', וצריך לדעת לעשות את ההתאמה הנכונה - ולהבין: מה הקב"ה רוצה ממני עכשיו? לא לדרוש מעצמך ללמוד בבין הזמנים כמו שאתה לומד בישיבה, ולא ללמוד בצבא כמו שאתה לומד בסדר בוקר. היה לי חבר, אברך יקר, שכשהוא היה בצבא - למד חמש דקות

ביום. כן, רק חמש דקות. אבל הוא אמר לי: "החמש דקות האלה, היו משמעותיות פי כמה מכל סדר שלם שלמדתי בישיבה". למה? כי זו עבודת ה' שמתאימה למקום שהוא נמצא בו (אבל אם מישהו ילמד חמש דקות כשהוא בישיבה - זו קטסטרופה). המסקנה ברורה: אל תנסה להעתיק את עבודת ה' של הישיבה - אל בין הזמנים או לשירות בצבא. בכל שלב, בכל הקשר - נדרשת ממך עבודת ה' שונה, מדויקת למקום ולזמן. ובבין הזמנים, כל מה שבנינו בישיבה, כל מה שלמדנו, כל מה שהתחזקנו בו, נועד כדי שנהיה עובדי ה' גם בבית, גם בצבא, גם בחיים עצמם. הישיבה אינה מטרה - היא הכנה. היא חממה שממנה יוצאים לעולם - כדי להעיר בו את אור התורה. אז כן - תקבע עיתים לתורה. אל תוותר. עמוד יומי, פרק במשנה, הלכה יומית, מוסר. תפילה במניין. קריאה בשולחן ערוך. לימוד תנ"ך או אמונה. כל אחד לפי עניינו. אך בעיקר - היה בן תורה בכל מעשיך. בבית, בטיול, בשיחה עם אחיך הקטן, בצבא, בהתנדבות - כל אלה יכולים להיות חלק מאור התורה שאתה מביא מהישיבה.

בין המילים - בין הזמנים: לא חלל

ריק, אלא חלק מהותי

"מוקף גויל" - הרווח שמקדש את האות:

אחד הדינים המרכזיים בהלכות ספר תורה, נפק בשולחן ערוך (יורה דעה סימן רעד, סעיף ד): "צריך שכל אות ואות תהא מוקפת גויל מארבע רוחותיה".

זוהי דרישה הלכתית נחרצת: כל אות חייבת להיות מוקפת ברווח לבן - מלפניה, מאחוריה, מלמעלה ומלמטה. אם אות נוגעת באות אחרת, או בדופן הקלף - היא נפסלת. לא מפני טעות במה שכתוב, אלא מפני חסרון במה שלא נכתב.

ומכאן - מסר מיוחד: האותיות הקדושות של התורה אינן שלמות בלעדי הלבן שסובב אותן.

זוהי משל מדויק לעבודת ה' של כולנו: הזמנים של הלימוד, העמל, התפילה, העיון - הם ה"אִיור", הם האותיות השחורות. אבל לא פחות מכך - יש ערך לרווחים. לבין הזמנים. לשהייה. להתבוננות. למנוחה. לפשטות החיים.

בין הזמנים - איננו "חור" בלוח השנה. הוא איננו הפסק ממסלול הקודש - הוא חלק ממנו. הוא ה"גויל" - שמאפשר לאותיות להיכתב נכון. הרווח שמסביב, שמעניק לאדם מבט כולל, זמן

לעיכול, לעשייה משפחתית, לעבודה פנימית אחרת. והוא איננו נחות, הוא איננו פחות קדוש, אלא נצרך כחלק מהשלמות. כמו בספר תורה שהלבן שבו הוא תנאי לכשרותו, כך גם בחיים, הרווח שמסביב לעבודה הרוחנית, הוא חלק מהעבודה עצמה.

בין הזמנים - לא הפסקה, אלא המשך

למה קוראים לזה בין הזמנים?
יש סיבה שקוראים לימי החופשה "בין הזמנים", למה לא פשוט
"חופש"? במבט ראשון זה נשמע כמו ביטוי טכני - אבל מאחוריו
מסתתרת תפיסה עמוקה מאוד על עבודת ה' שלנו.
פגשתי פעם יהודי שסיים עבודה, "מובטל" בשפת העם, שעדיין
לא מצא עבודה חדשה. שאלתי אותו - מה אתה עושה עכשיו?
והוא ענה לי: "אני בין עבודות". תחילה לא הבנתי מה השיב לי,
ושאלתי אותו: "בין עבודות?" כן - הוא ענה לי. אז למה אתה לא
קורא לזה "מובטל"? והשיב לי: סיימתי עבודה אחת, עוד מעט
אתחיל אחרת, ובינתיים - אני "בין העבודות".
שמתם לב? הוא לא אמר "מובטל". למה? כי הוא רואה את עצמו
כחלק מתהליך. כמי שעובר ממשימה אחת - אל השנייה. הוא
לא בהפסקה, הוא בתנועה.
כך בדיוק בן תורה צריך לראות את בין הזמנים. לא הפסקה, ולא
חופש. לא "יצאתי" מהעולם הרוחני. אני פשוט "בין הזמנים". בין
זמן אלול לזמן חורף, בין זמן חורף לזמן קיץ, ובין זמן קיץ לזמן
אלול, וזה עצמו, זמן של בניין.
בן תורה אמיתי לא יוצא לחופש - כי הוא לא יוצא מעבודת ה',
הוא רק מעביר הילוך. אם בזמן הישיבה עובדים את ה' עם

השכל, עם הדיבור, עם הלימוד – אז בבין הזמנים עובדים את ה' עם שאר כוחות החיים: עם המשפחה, עם העזרה בבית, עם תיקון המידות, עם המעשים הקטנים של החסד והכרת הטוב. הזמן הזה – "בין הזמנים" – מחבר בין שני פרקי עבודת ה', והוא שמכין את האדם לזמן הבא. בזכותו – נוכל בעזרת השם לפתוח את זמן אלול ברמה גבוהה יותר מזו שבה יצאנו. הוא השלב שבו האורות שנקלטו בבית המדרש – נטמעים עמוק בחיים.

הזהירות הנדרשת בבין הזמנים

אבל - חשוב גם לזכור: בזמן הזה יש צורך בזהירות ובבקרה. כמו שאנו מתפללים: "ואל תביאנו לא לידי ניסיון ולא לידי ביזיון". צריך לחשוב: לאן יוצאים? עם מי? לאילו מקומות? באיזו אווירה? האם הדרך שבה אני נוהג בבין הזמנים משקפת את מי שאני באמת?

זהו הזמן בו בן תורה פוגש את עצמו מחוץ לכותלי הישיבה - ושם נמדדת ההפנמה. אז אל תקרא לזה חופש. קרא לזה בשמו: בין הזמנים - הזמן שמקשר בין קודש לקודש, דרך החיים עצמם.

סיכום

אם נרצה לסכם את שלמדנו כאן - יסוד הדברים הוא מהפכני, אך פשוט: עצם השאלה "איך לא ניפול בבין הזמנים?" טומנת בחובה טעות יסודית.

השאלה הזו מניחה שהישיבה היא העיקר, והחיים שמחוצה לה - הם סוג של הפסקה, של בדיעבד, של ירידה בלתי נמנעת. אבל זו אינה אלא תוצאה של חורבן הבית - של עולם שבו התורה מנותקת מהחיים, במקום לחדור לתוכם.

בעולם של גאולה, בן תורה אינו חי בשני עולמות. הוא אינו "מתמודד עם בין הזמנים", אלא חי את בין הזמנים - כבמה נוספת לעבודת ה' השלמה שלו. הוא אינו מתאבל על כך שיצא מבית המדרש - אלא מממש את כל מה שבנה שם בתוך מרחבי החיים עצמם. וכשכך מביטים על המציאות - בין הזמנים אינו אתגר שיש לשרוד, אלא הזדמנות שיש למצות.

זו לא הפסקה. זו שליחות.

בזמן שבית המקדש היה קיים, הייתה הבנה עמוקה שהתורה שאנו לומדים אינה רק לימוד תיאורטי, אלא מציאות שיש לממש אותה בחיים עצמם כמובא במדרש (תנחומא נשא פרק טז): "הקב"ה... נתאוהו שיהא לו דירה בתחתונים". משמעות הדבר, שהקדושה צריכה להתקיים בעולם המעשי, בעולם שלנו.

לכן בחר ה' באברהם אבינו, שהקים בית ודורות אשר ילמדו ויחיו את דרך ה', ולא בחנוך, שאמנם היה בדרגה רוחנית גבוהה, אך לא חי עם המציאות של העולם. על אברהם נאמר: "כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו, ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט". בכך מתגלה תכלית הבריאה - לקדש את שם ה' בתוך החיים, בתוך העולם המעשי, דרך שמירת משפט וצדקה. אם כך, בין הזמנים הוא למעשה מטרה בפני עצמה, התכלית האמיתית של כל לימוד התורה בישיבה אינה רק ההצלחה בלימוד גופו, אלא היכולת שלנו לממש את התורה שלמדנו דווקא בזמן שבין הזמנים. אין מדובר בשלב משני או בדיעבד שאפשר לוותר עליו; הוא חלק אינטגרלי ומהותי מהמסע הרוחני שלנו.

כפי שאמרנו, אנחנו "הולכי דרכים", החיים הם דרך, ולא נבחר ללחוץ על כפתור כדי להעביר אותנו מיד ל'זמן אלול'. הדרך עצמה, על כל צעדיה ורגעיה, היא העיקר והתהליך. אנחנו מבינים שכל מקום שאליו אנו מגיעים, וכל רגע במהלך תקופה זו, הוא הזדמנות יקרה לתקן ניצוץ קדוש שנשמה שלנו. זה לא רק מעבר, אלא שלב פעיל ומשמעותי של עבודת השם.

מנחה על חוף הכינרת - קידוש שם שמים בכל מקום

פעם, אחד המורים שיש לי היכרות קרובה עמו, שיתף אותי בסיפור שתפס אותו חזק. הוא אומר לי: "תשמע, פגשתי בוגרים של הישיבה שלכם... בעצם, לא בוגרים - תלמידים ממש!" אני מרים גבה: "איפה פגשת אותם?" והוא, כולו התרגשות: "היינו בחופשה משפחתית במלון כינר. ופתאום - המשפחה שלי מצביעה על קבוצת חבר'ה צעירים שהתחילו להתארגן לתפילת מנחה".

הוא ממשיך: "האמת? הייתי בטוח שזה עוד מנחה 'על הדרך'. אתה יודע... ישר ל'אשרי'... אבל אז הרמתי עיניים - ונדהמתי. החבר'ה עומדים על החוף, מסודרים, מתחילים מ'קורבנות' כמו שצריך, ממשיכים ל'למנצח על הגיתית', אחר כך 'לבני קורח מזמור'... תפילה מלאה, מתוך יישוב דעת, באהבת ה', הרגשתי כאילו אני עומד באמצע בית מדרש - רק שזה היה על חוף הכינרת! איזה קידוש ה'! פשוט קידוש ה'!"

ואני, כששמעתי את זה - חשבתי בלבי: כך נראים תלמידי חכמים גם בבין הזמנים. ככה נראים בני תורה. לא רק בישיבה - אלא דווקא בחוץ, במקום שבו התורה פוגשת את החיים. ככה

עולים ומתעלים.

זה מה שאמר אליהו הנביא לרבי יוסי: אם אתה רוצה להביא גאולה לעולם - אל תישאר רק בבית הכנסת. התפלל בדרך, פגוש עוברי אורח, וחזק לבבות. הפוך את כל המפגש עם החיים למפגש עם הקב"ה. וזו היא בדיוק מהותו של בין הזמנים. בין הזמנים הוא לא זמן נפילה - אלא זמן של התעלות. זמן של התקפה, לא של מגננה. אנחנו לא מנסים "לשרוד" את התקופה הזו - אלא לנצל אותה להתעלות.

הזמן לפעול הגיע - הצטרף לאיל"ת

והגשם את השליחות!

ולכן, מתוך ההבנה הזו, אנחנו יוצאים לדרך עם הסיסמה "אין יום ללא תורה" - תכנית איל"ת. לכל תלמיד דף אישי. בו ירשום מה יקבל על עצמו בכל יום - פרק, עמוד, הלכה, תפילה בכוונה - ויסמן מדי יום אם קיים. פשוט. אישי. אמיתי. כלי קטן לעבודה גדולה.

חזקים וברוכים תהיו לה'!

בס"ד

מבצע איל"ת - אין יום ללא תורה

ביצעתי	מה אני לומד	
		ז אב
		ח אב
		ט אב
		י אב
		יא אב
		יב אב
		יג אב
		יד אב
		טו אב
		טז אב
		יז אב
		יח אב
		יט אב
		כ אב
		כא אב
		כב אב
		כג אב
		כד אב
		כה אב
		כו אב
		כז אב
		כח אב
		כט אב
		ל אב
		א אלול

"ויקבע עת ללימוד ולא יעבירונו אפילו הוא סבור להרוויח ממון הרבה".
ואיך אפשר בלי... "מי שלומד תורה מבפנים תורתו מכרזת עליו מבחוץ".